

Participium spojité

- shoduje se s některým větným členem (podmětem, předmětem,...), po vypuštění participia věta dává smysl
- participium **prézentu aktiva**: děj **současný** a **aktivní**
- participium **perfekta pasiva**: děj **předčasný** a **pasivní**
- participium **perfekta deponentních sloves**: děj **předčasný** a **aktivní**

Překlad do češtiny

- přídatným jménem slovesným
- větou vztaznou
- souřadně spojenými větami hlavními
- vedlejšími větami příslovečnými časovými (když, až), důvodovými (protože), přípustkovými (i když, třebaže, ačkoliv), případně podmínkovými (jestliže),
- různými předložkovými konstrukcemi

Tē absentem accūsāvērunt.

Obžalovali tě, když / třebaže **jsi nebyl přítomen**.
Obžalovali tě v nepřítomnosti.

Tē absentem accūsant.

Žalují tě, když / třebaže **nejsi přítomen**.
Žalují tě v nepřítomnosti.

Tē absentem accūsābunt.

Obžalují tě, když / třebaže **nebudeš přítomen**.
Obžalují tě v nepřítomnosti.

Rēx captus Rōmam adductus est.

Když byl král **zajat**, byl doveden do Říma.
Zajatý král byl doveden do Říma.

Rēx captus Rōmam dūcitur.

Poté, co byl král **zajat**, je veden do města.
Zajatý král je veden do města.

Rēx captus Rōmam addūcētur.

Až bude král **zajat**, bude doveden do města.
Zajatý král bude doveden do města.

Ablativ absolutní

- ablativ jména + ablativ participia prézentu aktiva nebo participia perfekta pasiva
- jméno v ablativu **není začleněno do hlavní věty** jako podmět, předmět atd., při vypuštění participia věta nedává smysl
- ekvivalent příslovečných vět

Překlad do češtiny

- **vedlejšími větami příslovečnými časovými** (když, až), důvodovými (protože), přípustkovými (i když, třebaže, ačkoliv), případně podmínkovými (jestliže),
- různými předložkovými konstrukcemi (např. „za vlády králů“, „po vyhnání králů“),
- souřadně spojenými větami hlavními.

Při překladu pomocí vedlejší věty se latinské jméno v ablativu stane podmětem české vedlejší věty a participium v ablativu přísudkem.

Podmínky použití ablativu absolutního

Příslovečnou větu lze do latiny přeložit ablativem absolutním pouze za těchto podmínek:

- Vyjadřuje děj současný a aktivní > participium prézentu aktiva.
- Vyjadřuje děj předčasný a pasivní > participium perfekta pasiva.
- Vyjadřuje děj předčasný a aktivní > participium perfekta deponentního slovesa, je-li v daném významu k dispozici.
- **Podmět věty vedlejší nemůže být členem věty hlavní**, a to ani jako zájmeno nebo nevyjádřený podmět.

ABLATIV ABSOLUTNÍ S PARTICIPIEM PRÉZENTU

Participium prézentu vyjadřuje pouze současnost s dějem hlavního slovesa (nikoliv přítomnost!), čas v české větě se volí podle času hlavního slovesa:

- Hlavní sloveso v přítomném čase > přítomný čas.
- Hlavní sloveso v minulém čase > minulý čas.
- Hlavní sloveso v budoucím čase > budoucí čas.

přítomnost: *Perīculō crēscēte vīrēs crēscunt.*

Když **roste** nebezpečí, **rostou** síly.

minulost: *Perīculō crēscēte vīrēs crēscēbant.*

Když **rostlo** nebezpečí, **rostly** síly.

budoucnost: *Perīculō crēscēte vīrēs crēscēt.*

Když **poroste** nebezpečí, **porostou** síly.

Ablativ absolutní bez participia

- spojení dvou jmen (substantiva, adjektiva, zájmena)
- lze domyslet neexistující participium prézentu slovesa *esse*
- často překlad předložkovými konstrukcemi

Cicerōne cōsule coniūrātiō Catilīnae patefacta est.

Když byl Cicero konzulem, bylo odhaleno Catilinovo spiknutí.

Za Ciceronova konzulátu bylo odhaleno Catilinovo spiknutí.

Obvyklá spojení

mē vīvō, mē vīvā „za mého života“

mē puerō „za mého dětství, když jsem byl chlapcem, když jsem byl malý“

mē puellā „za mého dětství, když jsem byla dívkou, když jsem byla malá“

nōbīs puerīs „za našeho dětství, když jsme byli dětmi“

tē invitō, tē invitā „proti tvé vůli“

ABLATIV ABSOLUTNÍ S PARTICIPIEM PERFEKTA PASIVA

Participium perfekta vyjadřuje předčasnost před dějem hlavního slovesa (nikoliv minulost!), čas v české větě se volí tak, aby vyjadřoval předčasnost před dějem hlavního slovesa:

- Hlavní sloveso v přítomném čase > minulý čas.
- Hlavní sloveso v minulém čase > minulý čas.
- Hlavní sloveso v budoucím čase > budoucí čas.

Omnibus rēbus cōgnitīs mihi scrībit.

Omnibus rēbus cōgnitīs mihi scrīpsit.

Omnibus rēbus cōgnitīs mihi scrībet.

Píše mi poté, co **byly zjištěny** tyto věci.

Napsal mi poté, co **byly zjištěny** tyto věci.

Napíše mi, až **budou** tyto věci **zjištěny**.

Participium nedeponentních sloves vyjadřuje děj předčasný a pasivní, participium deponentních sloves vyjadřuje děj předčasný a aktivní.